

Blauw haar, Van Heutsz en legerkistjes

Herinneringen aan de Kamper kunstacademie

door Geraart Westerink

De aanloop

Begin jaren tachtig. Het zelfontplooiingsideaal van het voorafgaande decennium had nog veel aanhangers. De werkloosheid was hoog, een baan naar keuze een ondenkbaar fenomeen en een *curriculum vitae* voor velen de Latijnse naam van een onbekende diersoort. Een kunstopleiding was in die tijd van *No future* een geliefde, enigszins escapistische optie. Een vriend van mij zat op de nog maar kort daarvoor opgerichte kunstacademie in Kampen en kwam in de weekenden thuis met fantastische, tot de verbeelding sprekende verhalen. Ik studeerde kunstgeschiedenis in Utrecht, worstelde me met moeite door de taaie kost, en verbaasde me dat er zo saai kon worden geschreven over zulke aansprekende zaken. De praktijk leek boeiender. Voor het carrièreperspectief maakte het allemaal weinig uit. Ik besloot de gok te wagen en meldde me aan voor het toelatingsexamen. Ik tekende altijd graag, beoefende als kind zowel individueel als in georganiseerd verband de 'vrije expressie' en had in eigen ogen door het winnen van de Sinterklaastekenwedstrijd voor negenjarigen van de *Elburger Courant* reeds op vroege leeftijd blijk gegeven van enig beeldend talent.

Het aanbod aspirant-kunstenaars was echter groot; een selectie vooraf dus noodzakelijk. Thuis moest een aantal voorgeschreven werkstukken worden vervaardigd. Op de academie stonden - onder meer - een studie naar de waarneming en een vrije opdracht op het programma. *Pièce de résistance* was een motivatiegesprek. Drie personen stelden diepzinnige vragen, die ik inmiddels allemaal ben vergeten. Niet echter de aanblik van enkele commissieleden. Eén van hen, een hippe, wat mistig kijkende figuur met ruig haar, deed vooral aan *TopPop* denken. Een ander, een magere, licht gekromde heer met lange nek die op gedempte toon ironische, omfloerste zinnen formuleerde, aan een eigentijdse magiër. Eén onwelgevallig antwoord en hij zou je in een eendagskuiken veranderen, als je je al niet zo voelde in dit gezelschap. Dit waren kortom de poortwachters van een nieuwe wereld. Na

afloop van het gesprek werden de uitgestalde werkstukken haastig bij elkaar gegraaid en mocht ik de kamer in weinig hoopvolle stemming verlaten.

Een week of twee later lag er een grauwe enveloppe op de mat. Met fatalistisch getinte spanning werd het aardappelmesje erin gezet en zowaar: de poort ging open, ook voor mij.

Rooster en uitrusting

De eerste schooldag werd het materiaalpakket uitgereikt. Een ratjetoe aan gereedschappen, uiteenlopend van passers en plakkaatverf tot gummetjes en geodriehoeken. Meest prominent was de lange tekenliniaal met het dwarse uiteinde dat gedurende de maanden daarna regelmatig tussen spaken en deuropeningen zou belanden. Er waren maar weinig boeken bij, al had de heer Janson op indrukwekkende wijze de complete kunstgeschiedenis weten te comprimeren tot een onhandelbaar blok papier van vijf kilo. Een wijdere blik op de toekomst bood het lesrooster. Nieuwe studenten belandden in het zogenaamde *basisjaar*, een relict van de *Vorkurs* van het Bauhaus. Hier werden ze vertrouwd gemaakt met uiteenlopende vormgevingsaspecten, gebundeld in verschillende vakken. Zo waren er lijn-, letter- en modeltekenen, vlakke vorm- en kleurstudie, ruimtelijke vormstudie, maar ook theorievakken als filosofie en godsdienst. De invulling van het lesprogramma was vaak tamelijk onorthodox. Beroemd was de Ijssessie van de sectie ruimtelijk. Groepsgewijs ging men naar de rivieroever, waar emmers werden gevuld en vervolgens expressief geleegd, om de spanning en dynamiek van het vallende water te bestuderen. Vele studenten keken alsof ze het tevens zagen branden, anderen wendden het hoofd discreet landinwaarts. Op dezelfde oever werd het thema reliëf aan een onderzoek onderworpen. Markante vormen werden in sneldrogend gips gevat en in plastic tassen en onder bagagedragers academiewaarts vervoerd voor een nadere analyse, onderwijl een grillig wit spoor achterlatend. Bij minder gunstige weersomstandigheden diende het trappenhuis van het schoolgebouw als laboratorium. Een willig, leergierig slachtoffer kreeg de eer een bundel rechte koperdraden naar beneden te laten vallen om de schoonheid van de herhaalde vorm en de magie van de zwaartekracht te visualiseren. Aan de voet stond iemand anders om te voorkomen dat nietsvermoedende voorbijgangers door diezelfde zwaartekracht zouden worden gespietst. De heilige Sebastiaan verdiende klaarblijkelijk geen eigentijdse navolger. De magiër van het toelatingsexamen bleek ook les te geven. Hij gebruikte

bij voorkeur muziek en liet op de maat ervan in ritmische seances teken- en schilderoefeningen doen. Het temperament van de componist bepaalde de intensiteit van de dweilarbeid na afloop. Aardig was ook het vak lijntekenen, waarvan de docent na een rijk besprenkeld weekend zelf met moeite een rechte lijn op papier kon krijgen. Tijdens de lessen vakoriëntatie kwamen mensen uit de praktijk vertellen hoe het daar toeling. Dat leek niet altijd even verheffend. Een min of meer beroemde schilder met een tijgerprintshawl om zijn nek toonde een aantal morsige dia's, ter afwisseling van een ter plekke geïmproviseerd verhaal, en vertrok veel vroeger dan de bedoeling was met zijn royale vergoeding weer richting randstad. Hij was afkomstig uit een arm Jordanees gezin, las ik jaren later in de krant. Anderen probeerden wel hun vak zo aantrekkelijk mogelijk te presenteren, zich realiserend hoe ontvankelijk het jeugdige publiek was voor nieuwe indrukken en hoe bepalend het vertelde voor hun toekomst zou kunnen zijn.

Godsdienst was een geval apart. De invulling van deze - op papier - uitgesproken religieuze component van de opleiding, die immers een christelijke signatuur had, zou calvinistische scherpslijpers hebben ontzet, als ze ervan op de hoogte waren geweest. De docent die de ondankbare, maar zelfgekozen taak had de grotendeels vrijzinnig, zo niet anarchistisch ingestelde jongvolwassenen een protestants getint perspectief op religie bij te brengen, had het niet gemakkelijk. Moe gestreden of gedreven door populisme richtte hij zich vooral op de goed in de markt liggende uitwassen van het bovenzinnelijke. Zaken als spiritisme, buitenaards leven, telekinese en telepathie passeerden regelmatig de revue, ondersteund door video's, wollige verhalen en krakende bandopnamen. Het fraaie lied *Daar ruist langs de wolken* kreeg voor mij in die tijd een heel andere dimensie.

Toch misten de inspanningen van het docentencorps hun uitwerking niet. Na een jaar had je als student werkelijk een beter idee van wat je wilde, en vooral van wat niet. Bovendien was de breedheid, en soms ook ongrijpbaarheid van de leerstof bijzonder nuttig bij het verkennen van nieuwe mogelijkheden en het overboord zetten van oude ballast en vooringenomen opvattingen.

Het leven als student

Na het basisjaar moest een *richting* worden gekozen. Niet eenvoudig, want er waren er veel. Mode, grafisch vormgeven, beeldhouwen, schilderen, grafiek, binnenhuisarchitectuur, keramiek, monumentaal metaal, monumen-

Het inpakken van de Kalverhekkenbrug

24/25 september 1985.

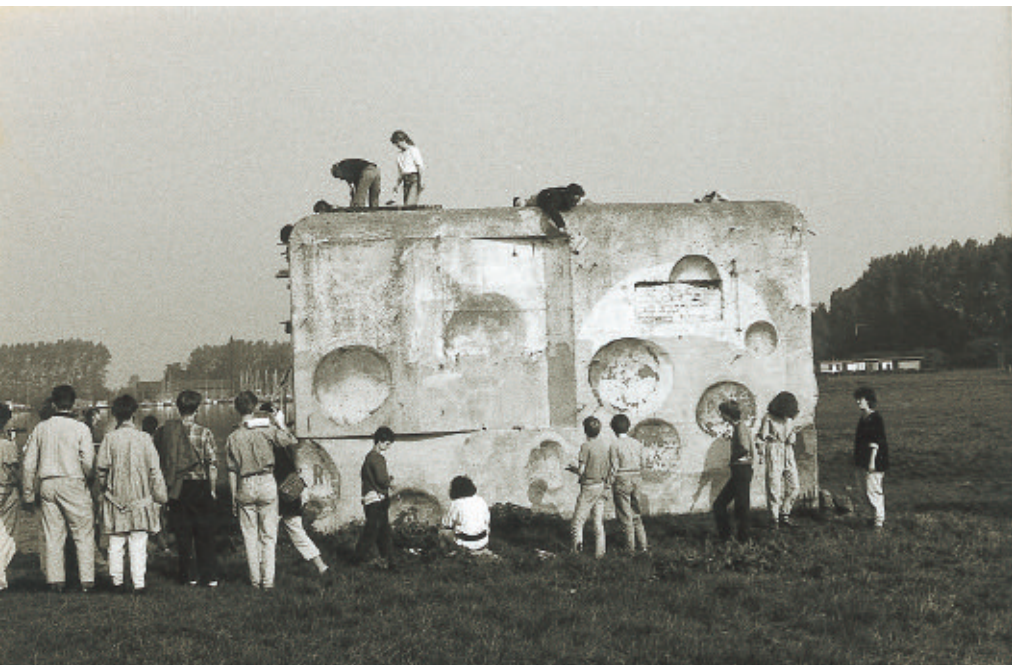
(Foto: archief Annette Boven.)

taal textiel, illustratie en zelfs een lerarenopleiding, voor hen die de hoop op een baan niet al bij voorbaat hadden opgegeven. De keuze was belangrijk voor de plaats die je ging innemen binnen de academiëhiërarchie; een hiërarchie die heel anders was dan buiten de muren. Hoe groter de mate van vrijheid en hoe kleiner de kans op maatschappelijk succes, hoe hoger de rangorde. Ook de aard en omvang van het onderhanden zijnde werk was daarbij bepalend. Een beeldhouwer die wekenlang met gespannen biceps stond te hakken aan een blote vrouw (al

dan niet geabstraheerd) werd eerder serieus genomen dan een muizige illustrator die op en A-viertje een Russisch volkssprookje nieuw leven inblies.

Op een zo visueel ingestelde opleiding als een kunstacademie was het uiterlijk van nog doorslaggevender belang dan elders. Ook hier was er een duidelijk onderscheid tussen de afdelingen. Beoefenaren der vrije richtingen liepen, onder de verf of het gruis, achteloos rond in pittoreske lompen met scheuren die opvallend vaak op anatomisch aantrekkelijke plaatsen zaten. Veel grafisch vormgevers daarentegen waren gehuld in smetteloze pakken met stropdas en glimmend gepoetste puntschoenen in *fifties*-stijl. Hun vrouwelijke collega's staken zich in *college-look*, waarvan de meest opvallende attributen de platte schoen met kwastjes, de brede gestreepte sjaal en de bodywarmer waren, een soort airbag voor om het lijf, zonder armen, waarvan het nut mij nooit helemaal duidelijk is geworden. Aan de andere kant van het spectrum stond de punk, die begin jaren tachtig nog woest om zich heen maaide. Felgekleurde hanenkammen gingen de confrontatie aan met bovendorpels. Wolken haarlak deden de ozonlaag zienderogen krimpen.

Een klasgenote die vóór de zomervakantie nog klompen droeg en tot de knieën reikende zelfgebreide truien, dook twee maanden later op als felbeschilderde indiaan op legerkistjes. Iets later ontwikkelden zich sjiekere, minder militante varianten als *Gothic* en *New Romanticism*, waarvan de aanhangers in lange fluwelen gewaden de straatvegers van de gemeentereiniging veel werk uit handen namen. Hoogtepunt was altijd de afdeling mode. Iedereen in de kantine ging ervoor zitten als de beginnende couturiers - na zich ervan vergewist te hebben dat de verblijfsruimte goed vol zat - zich in

Het beschilderen van de bunker aan de IJsseloever. Introductieweek september 1985.

(Foto: archief Annette Boven.)

de rij voor de koffie schaarden. Elke dag toonden ze nieuwe creaties, kennelijk onbezorgd dat ze daarmee ook op de fiets naar huis moesten. Een artistiek uiterlijk was overigens geen garantie voor goede studieresultaten. Veel hanenkammen verdwenen geruisloos uit het straatbeeld naar geboortedorpen in het Bildt en de Achterhoek, of - de vlucht naar voren - naar de lonkende grote stad, waar het allemaal gebeurde en ze vanuit krappe zolderkamertjes meewarig neerkeken op oud-collega's die 'in de provin-

cie' waren blijven hangen en daar hun veronderstelde passiviteit en gebrek aan avontuurlijkheid in de meeste gevallen bekroond zagen met een diploma, dat in de regel overigens voorgoed in de la verdween. Deze oorkonden werden overhandigd tijdens een plechtigheid die nog het meest op een armoedige versie van de Oscaruitreiking leek, met een zelfde reeks van toespraken en toespraakjes vol moeilijk duidbare emoties, subjectieve levenswijsheden, in humor verpakte afrekeningen en goed bedoelde bedankjes. Alleen waren de sprekers minder beroemd en sprankelend, kreeg je geen lelijk verguld beeldje in handen gedrukt, en ontbrak de rode loper. De eindexamenexpositie was de werkelijke afsluiting van de studie. Na een gevecht om de beste ruimtes kon eenieder daar een persoonlijke selectie presenteren van het beste werk uit de afgelopen vijf jaar. Een aantal dagen was het een komen en gaan van bezoekers, veelal familie en bekenden, en veranderde de academie in één grote huiskamer, met gezellige zithoekjes, honderden bossen bloemen, tafeltjes met drank en versnaperingen en gastenboeken waarin de kijker geacht werd zijn naam te noteren en liefst ook een lovende beoordeling of optimistische toekomstvoorspelling. Na afloop restte de herinnering en de eindexamencatalogus, die nadien vooral zou worden gebruikt om vervaagde namen en gezichten weer tot leven te wekken of oude roddels op te diepen.

Het gebouw

Het exterieur van het academiegebouw - een voormalige kazerne - gaf geen enkele indicatie van de kaleidoscopische activiteiten die zich binnen afspeelden. Het grootste deel van het complex was in het midden van de 19de eeuw ontworpen door stadsarchitect Bondam die zich, samen met zijn voorganger Plomp, inspande om Kampen een classicistisch aanzien te geven. Stijl en functie vereisten een streng gebouw. Rond een voorplein was een onregelmatig U-vormig bouwblok verzezen in donker baksteen. De gevel, zonder noemenswaardige versiering, met tientallen in strenge slagorde geplaatste ramen, straalde tucht en discipline uit. Boven de ingang fronste een borstbeeld van koning Willem III, dat door iedereen werd aangezien voor Van Heutsz, streng en emotieloos over de hoofden van de passanten richting IJssel - zo hoefde hij niemand recht in de ogen te kijken. Het beeld kreeg regelmatig een nieuw kleurtje of tijdelijk hoofddekseel, maar koppensnellers bleven tot op heden uit.

Het pand werd in de loop der tijd inwendig grondig verbouwd. Soms onvrijwillig. Zo brandde al een paar jaar na de start van de academie de zolder-

verdieping van de linkervleugel uit. De duistere bovenruimtes - sommige opgedeeld in kleine hokjes die als schildersateliers dienst deden - waren ondanks de hoge ligging eigenlijk de catacomben. Na het passeren van 'Van Heutsz' en een tochtdeur stond je in een vreemdsoortige hal. Links een muur voor affiches. Rechts het deel waar soms tijdelijke exposities plaatsvonden. Aan de lange zijde tegenover de ramen was een glazen loket met daarachter het 'hokje van Arie', later de 'Henk Shop', opslagplaats en verkooppunt van materialen, altijd geopend op de verkeerde tijden. Trappenhuizen uit de jaren vijftig in betonnen wederopbouwstijl reguleerden het inwendige verkeer.

De kantine, op de eerste verdieping van het rechterbouwblok, was de grootste en - sociaal gezien - belangrijkste ruimte. Hier verzamelde iedereen zich in de pauze en daarbuiten. Hier werden afspraken gemaakt en hier speelden zich evenementen af als het *studium generale*, of incidenteel een feest. Al bleek de ruimte daarvoor wel wat kwetsbaar en gehorig. Op oude ansichten is te zien dat hier ook in de tijd van de militairen de plek voor recreatie en samenkomsten was. De monumentale biljarttafels en decoraties waren verdwenen. Wel stond de rij oorspronkelijke, gietijzeren pilaren er nog - met hun sierlijke kapitelen goed passend bij een kunsttempel -, maar die had dan ook een dragende functie. De bar werd bemand door leden van het huishoudelijk personeel, voornamelijk autochtone Kampenaren. Zij keken de kat argwanend uit de boom, soms jarenlang. Nieuwe studenten moesten zich individueel bewijzen; na goedkeuring waren ze echter verzekerd van loyaliteit voor het leven. Het aan de bar verkochte assortiment bestond uit koffie, thee, melk, gevulde koeken en repen. Frisdranken zaten in een automaat. Wegwerpbekers waren natuurlijk een doodzonde. Voor f2,50 kon een duurzame academiemok worden aangeschaft, waar ieder een persoonlijk tintje aan gaf, omdat het ding anders als sneeuw voor de zon verdween. Er moeten nog altijd oud-studenten zijn met stapels mokken in de kast.

Door de vensters aan de smalle zijde van de kantine kon je een blik werpen in de koffieruimte van de academie voor journalistiek, die tot het vertrek naar Zwolle in het torengedebouw was gehuisvest: een massief gevaarte met indrukwekkende kantelen en een prachtig uitzicht op de omliggende daken, net als de vroegere exercitieloods ernaast behorend tot het voormalige 19de-eeuwse kazernecomplex. De loods was inmiddels in gebruik als metaal- en houtwerkplaats, samen met de werkplaatsen voor grafiek, textiel en keramiek de ruggengraat van de academie. Veel drieste plannen wer-

den daar gerealiseerd. Nog meer strandden er, ondanks de onvermoeibare inzet van de werkplaatsassistenten, die niet voor één gat waren te vangen. Eén van de aantrekkelijkste aspecten van het hoofdgebouw was de nabijheid van de IJssel. Menig onderwijsinstelling zou jaloers zijn op het uitzicht, dat vaak verlokte tot mijmerend uit het raam kijken wanneer een werkstuk niet wilde lukken, of een les nog trager voortkabelde dan de brede rivier - wat echter zelden gebeurde.

Een betonnen kaas

De komst van de kunstacademie (en van de sociale academie, de expressie-academie en die voor journalistiek) deed het karakter van de stad Kampen drastisch veranderen. De economische, politieke, culturele en sociaal-maatschappelijke effecten waren groot en zouden een interessant onderwerp zijn voor een uitgebreide studie, maar zijn hier beperkt tot een aantal impressies.

De vele honderden studenten moesten worden gehuisvest. Stichting Studenten Huisvesting werd opgericht. De toen nog behoorlijk vervallen Kamper binnenstad zag ineens allerlei bouwactiviteiten van overheid-sinstanties en particulieren, die overal mogelijkheden voor kleine woon-eenheden zagen. Studentenhuzen ontstonden: Espagnol, de Zeepzieders-hof, het complex aan de Prinsenstraat, de Marktgang, de 'Lehmkuhl' aan de Voorstraat, een deel van de Van Gelder Stichting. Buiten de oude binnenstad waren het vooral de flats aan de Wortmanstraat en in de Hanzewijk waar studenten zich concentreerden, of beter gezegd *werden* geconcentreerd. Romantici betrokken vervallen boerderijen in Grafhorst of Zalk of woonboten op de IJssel, waar er af en toe wel eens één van zonk door achterstallig onderhoud of onhandig doe-het-zelven.

Het straatbeeld veranderde ingrijpend. Dezelfde parade die dagelijks de academie-kantine opluisterde, laveerde ook door de stad. Vooral 's ochtends rond negen uur en 's middags na vijven was het spitsuur in de Oudestraat: het belangrijkste aan- en afvoerkanaal van kunststudenten. Vanaf de Bovenkerk zwelde de stroom geleidelijk aan, om 's middags de omgekeerde beweging in te zetten. Vóór de winkels sloten - toen nog om 18.00 uur - moest het avondeten nog worden geregeld. Een grote supermarkt in het centrum was er niet. Dus vervoegden velen zich in lange rijen bij de slagers, groenteboeren en een buurtsuper die de *Pick Pack* heette, een naam die proletarisch winkelen niet bepaald ontmoedigde.

Bontgekleurde fietsen en haartooien doken overal op. Het liet de plaatse-

lijke jeugd niet onberoerd. Hun Palestijnensjalen, (imitatie-)leren jacks en nauwsluitende spijkerbroeken, die vooral op vrijdagavond en zaterdag het aanzien van de winkelstraten bepaalden, leken ineens treurig ouderwets en verdwenen geleidelijk uit zicht. Het was wel even wennen. Agressief gedrag en confrontaties waren in het begin schering en inslag. Diverse studenten werden in het park of elders in elkaar geslagen. De academieramen sneuvelden regelmatig.

Intussen verscheen er graffiti. De bunker aan de overkant van de IJssel, tot dan toe een genegeerd historisch relict, veranderde regelmatig van uiterlijk. Het ene jaar was het een psychedelische kubus, het jaar erop een betonnen kaas. Gesjabloneerde logo's en posters met maatschappelijk geëngageerde teksten, aankondigingen van feesten, bijeenkomsten en concerten van eendagsbandjes bezetten elk daarvoor geschikt (muur-)vlak in de binnenstad. 's Nachts was er druk plakverkeer. Er was geen houden aan. Zo hadden de redacteurs van het roemruchte tijdschrift *Wobben en Deknatel* (vier nummers met een oplage van dertig exemplaren) vrij spel toen de collega's van Loesje voor hun ogen door de politie van straat werden geplukt.

Vertier in de stad

Het uitgaansleven bruiste als nooit tevoren. Voorkeuren golfd en wispelturig heen en weer. Een etablissement waar de ene week werd gevochten om een plaats kon korte tijd later, zonder zichtbare oorzaak of aanwijsbare reden, uitgestorven zijn. Als lemmingen volgden de in eigen ogen zo autonome individuen elkaars spoor, naar *El Burro*, *El Parasol*, *Club 48*, *De Goot*, *Het Centrum* of *Het Swingcafé*. Redelijk stabiel in de waardering lag *De Moriaan*. Er kon worden gegeten, gedronken en soms - op donderdagavonden - geswingd. Dan werden de tafels en stoelen spontaan aan de kant geschoven en barstte het feest los, tot in de late uurtjes. Regelmatig propde een bandje zich op het podium achterin de zaak en joeg de burens genadeloos de gordijnen in. Het café was zelfs enige tijd in Bhagwanese handen en had onder meer een in oranje gehulde Ramses Shaffy te gast.

De stad had natuurlijk ook zijn studentensoos. Eerst OJEKA, later Tijn Uilenspiegel (in de Venestraat), en vervolgens de Cellebroederspoort. Een indrukwekkend middeleeuws monument, dat als een kasteel de grens tussen stad en park bewaakte. *De Poort* - zoals de soos in de omgang heette - had al heel wat meegemaakt, maar een belegering door studenten was nieuw. Ze deponeerden hun stalen rossen tegen de stadswallen of onder de bogen

en bestormden bij honderden de smalle wenteltrap tot een zwaar tochtgordijn en een pasjescontroleur tijdelijk de toegang beletten. Daarachter bevond zich een overwegend roodbruine ruimte, met een grote ovalen bar, een podium(-pje), en in één van de torens de toiletten met uitzicht op het park. Achter de bar, veilig in een hoekje, stond de draaitafel, waar gelobbyd werd om de dienstdoende discjockey het ideale swingnummer af te dwingen. Op hoogtijdagen kreunde de houten vloer onder de stampende voeten. Onderdoorgangers hoorden een indrukwekkend, licht beangstigend gebonk, want geluidsisolatie was er niet. Door de kieren tussen de planken

Beatrixontvangstcomité Koninginnedag 1988. (Foto: archief Annette Boven.)

was de weg te zien. *Simple Minds*, *Siouxsie*, *New Order* en *U2* deden de muren barsten, en ook het masker der verdraagzaamheid van de burens, die alles hoorden, vooral op tijden dat het slecht uitkwam. Ze eisten maatregelen. En die kwamen er. De poort moest worden gesloten (en gerestaureerd). Minder afmattend vermaak bood de bioscoop in het *City Theater*, een sfeer- vol vooroorlogs gebouw, uitgevoerd in een nuchtere versie van de Art Deco. De in de Boven Nieuwstraat weggestopte cinema beleefde hoogtijdagen. De Kamper Filmclub bood met kwaliteitsfilms een welkome aanvulling op de

sex- en geweldproducten die voorheen het aanbod bepaalden. Bud Spencer en Terence Hill bliezen de aftocht, Tirol werd weer met wintersport geassocieerd en Fellini, de gebroeders Taviani, Ingmar Bergman en consorten drongen door tot Kampen. Na afloop van de film werd de tussendeur naar *De Moriaan* geopend voor een met veel drank overgoten nabespreking.

De christelijke identiteit

De christelijke identiteit was het draagvlak geweest voor de oprichting van de academie, en dus in zekere zin haar bestaansrecht. Dit leidde tot veel bekrompen reacties van buitenstaanders, vooral afkomstig uit delen en groeperingen in het land die zich graag beriepen op tolerantie en ruimheid van geest. Cynisch opperden zij dat er in Kampen iconen, preekstoelen en kinderbijbelillustraties werden gemaakt. Een misvatting. In het dagelijks academieleven was van de christelijke grondslag naar de letter weinig te merken. Goed, er was het vak godsdienst. Er waren kerst- en paaswijdingen. De diploma-uitreikingen vonden - uit praktische overwegingen - meestal in een kerk plaats en veel docenten zullen tijdens hun sollicitatie de levensbeschouwelijke lijnen wat omgebogen hebben richting carrièreperspectief. Maar de ingetogen sfeer die derden veronderstelden, met decent geklede studenten die tussen bijbelstudies en dagsluitingen door als monniken werkten aan gewijde kunst - biddend voor een goede afloop - was ver te zoeken. Studenten hielden zich op geheel eigentijdse wijze bezig met de 'gesneden beeltenis'. Zij volgden dezelfde trends als elders, lazen dezelfde boeken en tijdschriften, kochten dezelfde muziek en gebruikten dezelfde genotmiddelen. Wel hadden velen - van oorsprong - een christelijke achtergrond en was er vaak bewust voor de Kamper academie gekozen. Maar de leerlingen die hun fiets beschilderden met wolkjes en teksten als *Jezus redt* vormden een minderheid die elders net zo goed was te vinden. De koffiebar van Youth for Christ was voor velen vooral een surrogaat-mensa waar goedkoop kon worden gegeten, en toen de academiecteur een in zijn ogen onwelvoeglijke filmvertoning beëindigde, leidde dat tot een algeheel oproer dat herhaling voorkwam, want censuur - van welke aard dan ook - was niet gewenst.

Naar de geest was de christelijke identiteit mogelijk duidelijker aanwezig, hoe verschillend je dat ook kunt interpreteren. De academie was tolerant, met veel aandacht en waardering voor ieder afzonderlijk individu, ook bij de leerlingen onderling. Soms ging dat misschien zelfs wat te ver: studenten werd uit medemenselijkheid wel eens de hand boven het hoofd gehou-

den waar dat niet terecht was. Aan de andere kant stond dit bezielde positivisme er wel garant voor dat eenieder - in principe - goed kon gedijen. De bijzondere situatie, van het op elkaar aangewezen zijn binnen het relatieve isolement van een excentrieke opleiding in een kleine stad, was uniek en voor de meesten die er deel aan hadden onvergetelijk.

De stad voer er wel bij, niet alleen financieel. Nu de Kamper kunstacademie bezig is aan haar laatste jaar, rest de conclusie dat het calvinistische milieu dat Kampen geschikt gemaakt had als vestigingsplaats, mede door de komst van de academie danig werd opgeschud en opgefrist, wat voor elke leefgemeenschap op zijn tijd bijzonder louterend is. Sommige Kampenaren zullen aanvankelijk het gevoel hebben gehad het paard van Troje binnen de poorten te hebben gehaald. Maar de instroom van studenten bracht jaarlijks een welkome dosis vers, zuurstofrijk bloed in omloop. Ook in dat opzicht is het betreurenswaardig dat de kunstacademie de stad gaat verlaten.